

Конкурс адвокатів як один з ключових етапів формування системи безоплатної правової допомоги

Андрій Вишневський

директор Центру правової реформи і законопроектних робіт при Міністерстві юстиції України

11 – 19 квітня 2012 року
мм. Рівне, Суми, Івано-Франківськ, Донецьк, Київ, Одеса,
Біла Церква, Вінниця

Стан формування системи БПД: загальна інформація

Розроблено низку нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію Закону України “Про безоплатну правову допомогу”, зокрема:

- ▶ Указ Президента України від 11.01.2012 № 11/2011, яким внесено зміни до Положення про Міністерство юстиції України щодо покладення на нього визначених Законом повноважень у сфері безоплатної правової допомоги
- ▶ проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про безоплатну правову допомогу» (реєстр. № 9496 від 24.11.2011), який 13 березня прийнято у першому читанні
- ▶ постанови Кабінетом Міністрів України:
 - від 11.01.2012 № 8 “Про затвердження Порядку і умов укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі, та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі”
 - від 28.12.2011 № 1363 “Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб”
 - від 28.12.2011 № 1362 “Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу та вимог до професійного рівня адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги”
 - від 23.11.2011 № 1235 “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань надання безоплатної правової допомоги”

Утворення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги

2012 рік (друге півріччя):

- ▶ створення **27** центрів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі, а також **2** пілотних міжрайонних центрів, відбір та навчання їх персоналу, матеріально-технічне забезпечення, побудова системи управління якістю, інформаційних автоматизованих систем
- ▶ Міністерству юстиції на утворення центрів у Державному бюджеті на **2012 рік** виділено **7,6 млн. грн.**

Утворення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги

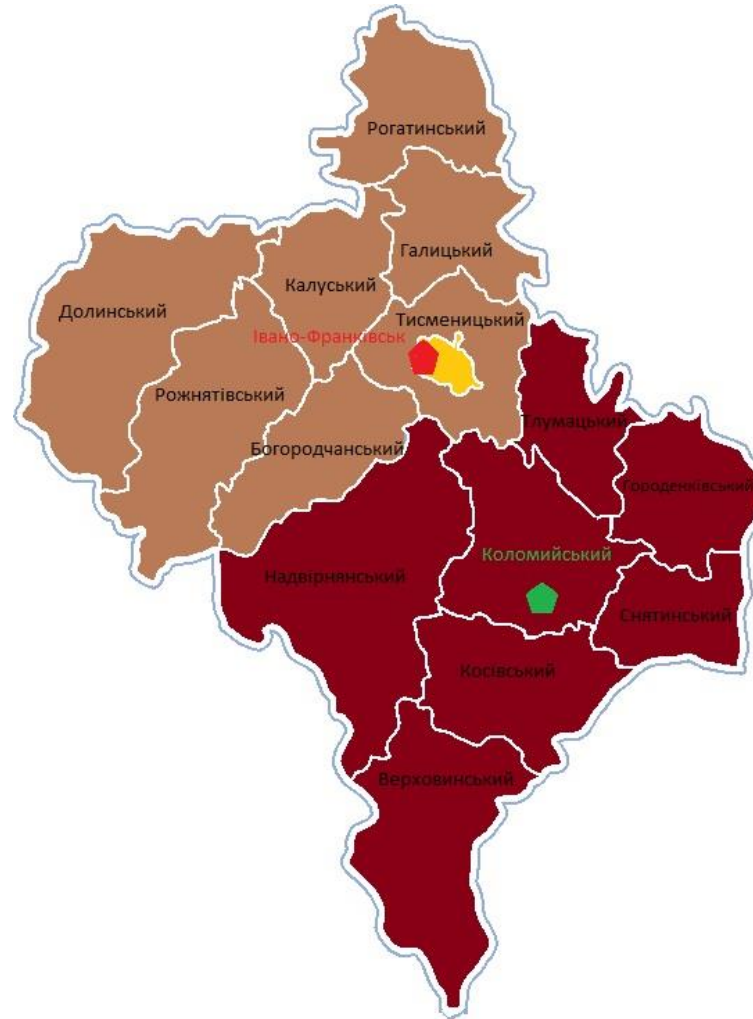
2013 рік:

- ▶ утворення **43 міжрайонних** центрів, відбір та навчання їх персоналу, матеріально-технічне забезпечення, побудова системи управління якістю, інформаційних автоматизованих систем

2014 рік:

- ▶ утворення **24 центрів в містах обласного та республіканського значення**, відбір та навчання їх персоналу, матеріально-технічне забезпечення, побудова системи управління якістю, інформаційних автоматизованих систем

Інституціональний розвиток: план утворення центрів БВПД в Івано-Франківській області у 2012 - 2013 роках

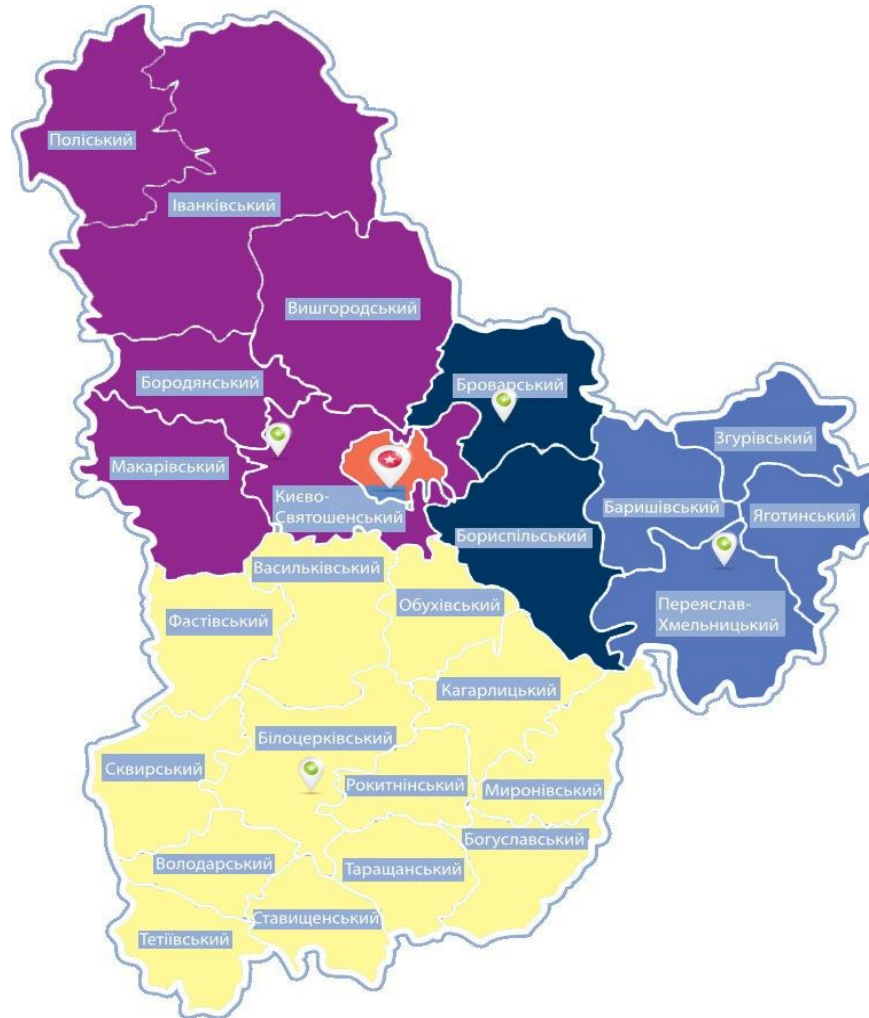
Інституціональний розвиток: план утворення центрів БВПД у Чернівецькій області у 2012 - 2013 роках

Інституціональний розвиток: план утворення центрів БВПД у Тернопільській області у 2012 - 2013 роках

Інституціональний розвиток: план утворення центрів БВПД у Київській області у 2012 - 2013 роках

Інституціональний розвиток: план утворення центрів БВПД у Вінницькій області у 2012 - 2013 роках

Стан формування системи БПД: загальна інформація

Налагоджено тісну співпрацю з адвокатурою (Спілкою адвокатів України, Асоціацією адвокатів України, Союзом юристів України, Академією адвокатури України, регіональними КДКА, ВККА), яка здійснюється:

- ▶ в рамках робочої групи з удосконалення законодавства про безоплатну правову допомогу, утвореної Міністром юстиції 31 січня поточного року
- ▶ шляхом організації постійних робочих зустрічей та нарад, в тому числі на рівні керівництва Міністерства юстиції України (наприклад, 19 березня 2012 року – зустріч під головуванням Першого заступника Міністра юстиції, ініціатива Спілки адвокатів України)
- ▶ шляхом висвітлення процесу формування системи БПД, в тому числі проведення конкурсу, за допомогою медіа-ресурсів вказаних установ та організацій

Конкурс адвокатів, які залучаються до надання БВПД: процедура проведення

- ▶ 23 квітня – **I етап конкурсу**, під час якого
 - секретар комісії:**
 - готує документи, подані претендентами, до розгляду комісією
 - складає графік проведення співбесід з претендентами з розрахунку по 15 хвилин на кожного претендента та враховуючи можливість проведення співбесіди не менше як 3 членами комісії (9⁰⁰, 10⁰⁰, 11⁰⁰, 12⁰⁰, 14⁰⁰, 15⁰⁰, 16⁰⁰, 17⁰⁰ та за потреби 18⁰⁰)
 - веде протокол засідання
 - комісія:**
 - ознайомлюється з документами, які подали претенденти
 - затверджує графік проведення співбесід з претендентами, підготовлений секретарем
- ▶ 7 травня – **II етап конкурсу** (анонімне тестування), під час якого
 - секретар комісії:**
 - реєструє учасників анонімного тестування, повідомляє їх під розписку про час проведення співбесіди
 - роздає запаковані та опечатані в Києві конверти з тестами
 - збирає тестові роботи та опечатує журнал реєстрації претендентів після завершення тестування
 - розпечатує конверти з аркушем з питаннями та правильними відповідями, роздає їх членам комісії для перевірки робіт претендентів
 - веде протокол засідання
 - комісія:**
 - збирається у складі не менше 2/3 від складу та спостерігає за анонімним тестуванням
 - перевіряє тестові роботи претендентів без їх ідентифікації після завершення анонімного тестування

Конкурс адвокатів, які залучаються до надання БВПД: процедура проведення

▶ 14 – 21 травня – **III етап конкурсу**, під час якого

- ***секретар комісії:***

- ідентифікує роботи претендентів перед початком проведення співбесід
- веде протокол засідання

комісії:

- проводять співбесіди з претендентами, працюючи в групах у складі не менш як трьох членів комісії відповідно до затвердженого графіку проведення співбесід, який був доведений до претендентів під час анонімного тестування
- по завершенню співбесід приймають рішення про проходження конкурсу претендентами

Конкурс адвокатів, які залучаються до надання БВПД: анонімне тестування

- ▶ Тестове завдання – однаковим для всіх претендентів на всій території України, тестування буде проводитись синхронно в один і той же день протягом 1,5 – 2 годин

Основні напрями анонімного тестування:

- ▶ Закон України “Про безоплатну правову допомогу”
- ▶ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколи до неї, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України
- ▶ ефективне використання всіх положень закону і прав клієнта задля боротьби за втілення принципу справедливого правосуддя для малозабезпечених клієнтів;
- ▶ постійне прагнення до вдосконалення професійних умінь і навичок;
- ▶ прагнення до координації зусиль з іншими адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу у межах тієї ж самої адміністративно-територіальної одиниці, для підвищення ефективності власної професійної діяльності.

Порядок оплати послуг адвокатів, які надають вторинну правову допомогу

- ▶ З метою зміни існуючої системи та рівня оплати послуг адвокатів розроблено **проект постанови Кабінету Міністрів України «Питання оплати послуг адвокатів, які надають вторинну правову допомогу особам, затриманим в адміністративному або кримінально-процесуальному порядку, а також у кримінальних справах»**, яка 10 квітня 2012 року внесена на розгляд Кабінету Міністрів України.
- ▶ Оплата послуг адвокатів з надання вторинної правової допомоги здійснюватиметься, виходячи з розміру оплати за годину роботи адвоката:
 - за фактичний час роботи адвоката з надання вторинної правової допомоги – у разі надання вторинної правової допомоги особі, затриманій в адміністративному або кримінально-процесуальному порядку;
 - відповідно до Методики обчислення розміру винагороди адвокатів, які надають вторинну правову допомогу у кримінальних справах (далі – Методика) – за кожною завершеною стадією провадження у кримінальній справі, у якій адвокат здійснює або здійснював захист;
- ▶ обчислення розміру винагороди адвокатів здійснюватиметься, виходячи з установленого розміру оплати за годину роботи адвоката; розрахункового часу, що витрачається адвокатом на надання вторинної правової допомоги в одній кримінальній справі; тяжкості злочину; особливостей стадій провадження у справі, протягом яких адвокат здійснював захист; повноти участі адвоката у відповідних процесуальних діях, а також ступеню складності кримінальної справи.

Порядок оплати послуг адвокатів, які надають вторинну правову допомогу

- ▶ Методика базується на тому, що кожен коефіцієнт, який використовується для обчислення розміру винагороди адвоката, відображає вагу конкретного критерію чи групи критеріїв, які визначають загальну складність справи, а отже, і час, який витрачається адвокатом для підготовчої роботи та безпосередньої участі у відповідних процесуальних діях.
- ▶ Найбільш важливим при визначенні оплати послуг адвоката є **ступінь тяжкості злочину**, що розраховується за допомогою сумарного коефіцієнта складності справи за ступенем тяжкості злочину, який враховує ступінь тяжкості кожного з епізодів справи і є основним елементом коефіцієнта складності справи. Цей коефіцієнт враховує той факт, що чим більший ступінь тяжкості злочину, тим в середньому більший обсяг матеріалів справи, а отже, і час, необхідний для ознайомлення з ними, визначення стратегії захисту та складання плану захисту.
- ▶ Важливою особливістю Методики є наявність важелів, що повинні стимулювати адвоката найбільш ефективно захищати права клієнта. Наприклад, коефіцієнт особливої складності справи стимулюватиме адвоката до оскарження в судовому порядку в інтересах захисту особи у кримінальній справі незаконних рішень, дій чи бездіяльності органу дізнання, слідчого, прокурора.

Орієнтовний розрахунок оплати послуг адвокатів відповідно до проекту постанови:

	Оплата послуг адвокатів відповідно до постанови КМУ від 14.05.1999 № 821	Оплата послуг адвокатів відповідно до прогнозованої Методики обчислення розміру винагороди адвокатів, які надають вторинну правову допомогу у кримінальних справах		Оплата послуг адвокатів відповідно до прогнозованої Методики по діючим Офісам громадського захисту		
		168 годин / місяць (40-годинний робочий тиждень)	4 справи / міс.	3 справи / міс.	м. Біла Церква (3,6 справи / міс.)	м. Харків (3,1 справи / міс.)
Нараховано	4906,00	9190,00	6894,00	8273,00	7124,00	5285,00
Відрахування (прибутковий податок + єдиний соціальний внесок, в сумі 44,5 % доходу)	2183,00	4090,00	3068,00	3682,00	3170,00	2352,00
«На руки»	2723,00	5100,00	3826,00	4591,00	3954,00	2933,00

Необхідні складові успішного формування системи БПД в Україні, що є одним з пріоритетів роботи Міністерства юстиції:

- ▶ Активна діяльність органів юстиції , в тому числі постійна комунікація із заінтересованими сторонами, спрямована на роз'яснення місії формування системи, мети та методів проведення конкурсу адвокатів, а також заохочення адвокатів до участі у конкурсі
- ▶ Активна участь адвокатів у розбудові системи БПД, в тому числі у конкурсі, що дасть можливість не лише надавати безоплатну правову допомогу, а й впливати на її реформування, а також на реформування інституту адвокатури загалом